

**Uluslararası Kerbela Sempozyumu
(20-22 Mayıs 2010)**

Yrd. Doç. Dr. Ali Osman KURT*

Sivas'ta Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından 20–22 Mayıs tarihleri arasında "Kerbela" konulu uluslararası nitelikte bir sempozyum gerçekleştirilmiştir. Böylece üçüncü uluslararası sempozyumunu yapmış olan fakülte, daha öncekilerde olduğu gibi bunu da başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Bunlar sırasıyla, 12 Eylül 2002 tarihinde "Barış İçin Diyalog –Dinlerin bir arada Yaşamaya Katkısı-", 9-10 Ekim 2008'de "Doğu-Batı İlişkisinin Entelektüel Boyutu- İbn Rüşd" ve "Kerbela" konulu uluslararası sempozyumlardır. Özellikle ikinci ve üçüncüsü çok kapsamlı ve çok katılımlı olmuştur. İlk iki toplantının metinleri kısa zaman içinde kitaplaştırılmıştır. Kerbela sempozyumu bildirilerinin basımı da başlamış, çok yakında okuyucuların hizmetine sunulacaktır.

"Kerbela" olayının sempozyum konusu yapılmasını yadırgayanlar çıkabilir. Bu tatsız olayın gündeme getirilmesinin, yeniden hatırlanmasının kimseye yarar sağlamayacağı, aksine zarar vereceği düşünülebilir. Ancak bu olayın, tarihin hiçbir döneminde unutulmadığı, özellikle ülkemizde toplumun belli bir kesiminin dinî ve kültürel değerlerini şekillendirdiği düşünülürse, ne demek istediğimiz daha iyi anlaşılacaktır. Bu insanlar, anakronizm yaparak, kendileri ile Hz. Hüseyin arasında etnik bir bağ kurar, Hz. Hüseyin'i kendi ataları kabul ederler.

Bilindiği gibi Ehl-i Sünnet ve Şia arasında yüz yıllar boyunca önemli bir ayrışma noktası olan ve İslam tarihinin kara sayfalarından biri olarak kabul edilen Kerbela hadisesi üzerine şimdiye kadar çok konuşulmuş ve çok yazılıp çizilmiştir. Ancak bugüne kadar ülkemizde ve belki de dünyada konunun her yönüyle ele alındığı ve tartışıldığı geniş kapsamlı bir toplantı yapılmamıştır. Kerbela sempozyumu bu yönüyle bir ilktir denilebilir.

* Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi (akurt@cumhuriyet.edu.tr)

Kerbela olayı, tebliğleriyle katılan Sünnî ve Şîî ilim adamları tarafından, başta tarih ve edebiyat olmak üzere, kelam, felsefe, mezhepler tarihi, dinler tarihi, tefsir, hadis, tasavvuf, musiki gibi farklı yönlerden ele alınmıştır. Düzenleme kurulu olarak, bu konunun akademik olarak ele alınması, bilimsel bir çerçevede değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Polemik ve tartışma yaratacak, tekrar olacağı düşünülen benzer bildiri başlıkları değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bunun dışında tamamen zaman ve imkân yetersizliği nedeniyle kabul edilemeyenler de olmuştur. Zira başlangıçta sempozyuma bildiriyle katılmak isteyen yerli ve yabancı bilim insanlarının sayısı oldukça fazlaydı. Yaklaşık iki yüzü aşkın başvuru vardı. Bunlardan yalnızca yetmiş iki tebliğe yer verilebilmiştir.

Yurtdışından, İran, Mısır, Azerbaycan, Pakistan, Ürdün ve Makedonya'dan on beş, yurt içinden ise yüz beş olmak üzere toplam yüz yirmi bilim adamının tebliğci, oturma başkanı, müzakereci ve değerlendirmeci olarak katıldığı sempozyum, iki gün sürmüştür. İki gün içerisinde üç ayrı salonda on sekiz oturum yapılmıştır.

Birinci gün sabah, protokol konuşmalarının ardından, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Hasan Onat "*Kerbela'yı Doğru Okumak*" konulu açılış konferansında konuştu. Sayın Onat özetle, Kerbela'nın seçilmiş ve transfer edilmiş travma olarak günümüzdeki bazı yansımaları, Kerbela'nın gölgelediği bazı gerçekler ve bu olaydan çıkarılabilecek bazı dersler üzerinde durdu.

Birinci gün öğleden sonra ise, üç salonda iki ayrı oturum yapıldı. Birinci oturumda: "*İslam Tarihi-1*", "*Edebiyat-1*" ve "*Dinler Tarihi*"; ikinci oturumda: "*İslam Tarihi-2*", "*Edebiyat-2*" ve "*Mezhepler Tarihi-1*" branşlarında, her biri kendi alanında uzman araştırmacıların sunduğu oldukça doyurucu tebliğler sunuldu.

İkinci gün öğleden önce, üç salonda dört ayrı oturum yapıldı. Birinci oturumda: "*Edebiyat-3*", "*İslam Tarihi-3*" ve "*Edebiyat-4*"; ikinci oturumda: "*İslam Tarihi-4*", "*Hadis*" ve "*Musiki*"; öğleden sonra birinci oturumda "*Kelam*", "*Edebiyat-5*" ve "*Sosyoloji*"; ikinci oturumda "*Edebiyat-6*", "*Mezhepler Tarihi-2*" ve "*Çeşitli Konular*" başlığı altında, yine Kerbela konusunda çok sayıda bildiri sunuldu.

İkinci günkü kapanış ve değerlendirme oturumunda, Prof. Dr. Mehmet Arslan'ın başkanlığında, Prof. Dr. Adnan Demircan, Prof. Dr. Osman Eğri, Prof. Dr. Şerafettin Gölcük ve Doç. Dr. Necdet Subaşı sempozyum hakkındaki görüş ve düşüncelerini aktarmışlardır.

20 Mayıs akşamında, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi'nde, Türkçe, Arapça, Azerice ve Farsça olmak üzere "*Çeşitli Dil-*

lerden Mersiyeler Konseri" verildi. Burada, Türkiye'den Celal Yılmaz, Suriye'den Dr. Şihâbüddin Farfûr, Azerbaycan'dan Tale Mirhadioğlu Asadov ve İran'dan Hacı Gulam Rıza Aynfer isimli tanınmış mersiyehanlar, kendi dillerinde Kerbela üzerine yazılmış mersiyelerden örnekler sundular. Zaman zaman duygulu anların yaşandığı konsere ilgi oldukça fazlaydı.

21 Mayıs akşamında ise belediye kültür merkezinde, Ankara Devlet Klasik Türk Müziği korusu tarafından "*Türk Tasavvuf Müziğinde Kerbela İlahileri Konseri*" icra edilmiştir. Bu konsere de çok yoğun bir ilgi olmuş ve herkesin beğenisini kazanmıştır.

Oldukça yoğun geçen iki günlük sempozyumun ardından, 22 Mayıs günü, sempozyuma gelenlerden isteyen herkesin katılabildiği kültür gezisi çerçevesinde, Unesco'nun dünya kültür mirası olarak ilan ettiği Divriği'de bulunan Ulucamii ve Daru's-Şifa ziyaret edilmiştir. Cami görevlisinin rehberliğinde her iki yapı hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir.

Katılımcılar hakkında da bilgi vermemiz yerinde olacaktır. Yurt içinden katılanların çoğunluğu Türkiye'nin farklı üniversitelerinde görev yapan öğretim elemanlarıydı. Bunun dışında az da olsa üniversite dışından bu konuda birikimi olan araştırmacılar da vardı. Yurt içinden katılanların sayısının fazla olması dolayısıyla, burada yalnızca yurt dışından katılanların isimleri, nereden geldikleri ve konu başlıklarını vereceğim. Bunlar, Prof. Dr. Abdelaziz Muhammed Awadalla (Mısır), "*Şeyh Ayiz el-Karenî'nin "Ben Sünnî Hüseyin'im" Adlı Kasîdesi ve Kasîdenin Edebî Açısından İncelenmesi*"; Prof. Dr. Muhammad al-Ghazali (Pakistan), "*Pakistan Edebiyatında Kerbela*"; Prof. Dr. Metin İzeti (Makedonya), "*Arnavut Bektaşilerinde Kerbela ve Matem Anlayışı*"; Prof. Dr. Seyed Kazem Tabatabaei (İran), "*Ravdahani ve Kerbela Olayının Tahrif Edilmesindeki Rolü*"; Doç. Dr. Abbas Yazdani, (İran), "*Emevî Rejiminin Yozlaşmasına ve Zorbalığına Karşı İslam'ın Savunması Olarak Aşure*"; Yrd. Doç. Dr. Hussain Ali Ahmad Mahafzah (Ürdün), "*Hız. Hüseyin'in Başkaldırısı ve Kerbela Trajedisi: Devrimin Felsefesi ve Modeli Konusunda Bir Çalışma*"; Dr. Tahare Rhimpour Azghadi (İran), "*Aşura Tahrifatı*"; Dr. Abazar Cheraghi (İran), "*Kerbela ve Taziye - Mersiye İran'da*"; Dr. Mahdie Sadat Fakoor (İran), "*Çocuk ve Aşure*"; Dr. Bahare Fakoor (İran), "*İran Sanatında Kerbela*"; Dr. Siracettin Hacı (Azerbaycan), "*Azerbaycan Edebiyatında Kerbela ve Azerbaycan Şairi Raci'nin Şiirlerinde Kerbela Faciasının Bedii Tasviri*"; Esra Doğan (İran), "*Hız. Hüseyin'in Kerbela Yolu ve Buna Bağlı Olarak Kaçarlar Döneminde Görülen Bazı Ritüeller*"; Elmin Aliyev (Azerbaycan), "*Azerbaycan'da Modernleşme Dönemine Ait Bir Maktel Örneği*:"

"Riyâzü'l-Kuds" ve Elizabeta Koneska (Makedonya), *"Makedonya'daki Derviş Topluluklarında Aşure Günü"*.

Sonuç olarak, bu sempozyum bir anlamda ülkemizdeki ve kısmen Şii dünyadaki Kerbela birikiminin ortaya çıkartılması bakımından önemlidir. Burada dikkat çeken husus, Kerbela birikiminin büyük bir kısmının Edebiyat ağırlıklı olduğu gerçeğidir. Bu da, Kerbela'yı anlamak yerine, onu anmanın ön plana çıktığını göstermektedir. Bu aynı zamanda sempozyumda Edebiyat'a altı oturum ayrılmasının da sebebini açıklamaktadır.

Sempozyum süresince, bazı oturumlarda zaman zaman tartışmaların yaşandığı gözlemlense de, toplantının genel olarak sükunet içinde ve oldukça başarılı geçtiği söylenebilir. Sempozyumda herkesin üzerinde durduğu temel konu ve ortak kanaati, birlik ve beraberliğin önündeki en büyük engelin, diyalog eksikliği ve dolayısıyla birbirini anlamamaktan kaynaklandığı yönündedir. Bu anlamda, Kerbela sempozyumu ülkemizde birlik ve beraberliği sağlama noktasında çok önemli bir katkı sağlayacağı kanısındayız.

Yapılan hiçbir bilimsel etkinliğin mutlak anlamda eksiksiz ve mükemmel olduğu söylenemez. Elbette bu sempozyumda da istenmeyen bazı aksaklıklar yaşanmıştır. Aynı anda üç salonda oturumların olması ve birkaç dilde simültane çeviri yapılması, bir takım eksiklikleri beraberinde getirmiştir. Biz her şeye rağmen "Kerbela" sempozyumunun hedefine ulaştığı inancındayız. Sempozyumu başarıyla gerçekleştiren, başta düzenleme kurulu olmak üzere, katılımcılara ve emeği geçen herkese teşekkür ederiz.